

Warszawa, dnia 23 listopada 2019 r.

Znak sprawy: SA.an.50.1.2019

Pan Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych
ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na pismo z dnia 24.10.2019 r. (znak: KRIR/MR/W/1117/2019) w sprawie wniosku z pierwszego posiedzenia Krajowej Rady Izb Rolniczych VI kadencji pragnę przekazać następujące informacje.

1. Tak jak już wielokrotnie informowaliśmy wprowadzane od 2019 r. zmiany w delimitacji obszarów ONW są wynikiem, **dostosowania rozwiązań krajowych do prawa unijnego**. Decyzja o zmianie sposobu delimitacji ONW została podjęta w 2005 r. przez Radę Europejską a przepisy¹ regulujące sposób delimitacji ONW na poziomie całej UE weszły w życie w 2013 r. Zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1305/2013 **nowa delimitacja ONW z ograniczeniami naturalnymi składa się z dwóch etapów i oba te etapy są obowiązkowe**:
 - wyznaczenie ONW w oparciu o jednolite unijne kryteria biofizyczne;
 - procedura zawężenia obszarów (ang. *fine tuning*) w celu wyłączenie ze wsparcia jednostek administracyjnych (gmin/obrębów ewidencyjnych) charakteryzujących się intensywną produkcją. Według służb KE na takich obszarach nie istnieje ryzyko zaprzestania prowadzenia produkcji.
2. Komisja Europejska opracowała wytyczne² odnośnie prawidłowego sposobu przeprowadzenia procedury *fine tuning*. W dokumencie tym zapisano, iż niektóre ograniczenia naturalne (np. słaba produktywność gleby) mogą zostać pokonane przez działalność gospodarczą (tj. wybór konkretnych systemów produkcji rolniczej i metod produkcji). W takich przypadkach obszary te

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.

² Fine-tuning in areas facing significant natural and specific constraints (7/2016)
https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/w11_anc_guidance_fine-tuning.pdf

muszą zostać wykluczone ze wsparcia w ramach ONW, ponieważ ograniczenia naturalne nie wywierają negatywnego wpływu na prowadzoną na nich działalność rolniczą, więc na tych obszarach nie istnieje ryzyko zaprzestania prowadzenia produkcji rolnej. W dokumencie tym została również zawarta informacja, iż stosunkowo wysoka obsada zwierząt na danym obszarze oznacza pokonanie ograniczeń naturalnych i możliwość prowadzenia dochodowej produkcji rolnej. W tym miejscu należy zauważyć, że przyjęta w procesie zawężania obszarów do oceny intensywności produkcji wartość wskaźnika obsady zwierząt (tj. liczba przeliczeniowych sztuk zwierząt jest równa bądź większa od 0,9 LU na 1 ha użytków rolnych) przekracza średnią wartość tego wskaźnika dla Polski.

3. Na etapie wyboru metody procedury zawężenia obszarów (ang. *fine tuning*) dokonano szczegółowej analizy dostępnych danych. Dane które zostały wykorzystane do obliczeń w ramach procedury zawężenia obszarów są to dane aktualne i pochodzą z Systemu Identyfikacji Działek Rolnych oraz Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt ARiMR. Przyjęto założenie, że transparentna metoda to taka, która wykorzystuje najnowsze dostępne dane, corocznie zgłaszane przez rolników do systemów administracyjnych. Wykorzystane podejście jest zgodne z propozycjami zawartymi w wytycznych Komisji Europejskiej dotyczącymi udziału gruntów należących do gospodarstw z intensywną gospodarką rolną. Jednocześnie w największym stopniu odpowiada specyfice polskiego rolnictwa, ponieważ nawiązuje do struktury produkcyjno-wielkościowej gospodarstw rolnych w kraju. Pozwala wyodrębnić wszelkie gospodarstwa z produkcją roślinną i zwierzęcą, które z racji struktury i rozmiarów produkcji radzą sobie z ograniczeniami naturalnymi. Należy podkreślić bardzo wysoki próg udziału gruntów intensywnych (66%) wynegocjowany z Komisją Europejską, który miał zagwarantować ograniczenie wpływu znacznej jednorodności rolnictwa na danym obszarze. Według wytycznych Komisji Europejskiej powinno to być 50% (tj. ponad połowa) lub ewentualnie 60% (tj. analogicznie jak w przypadku kryteriów biofizycznych). Na etapie dyskusji z Komisją Europejską strona polska argumentowała jednak, że w Polsce, m.in. w związku z zastosowaniem stosunkowo małych jednostek administracyjnych (obręby ewidencyjne), dopiero zastosowanie progu 66% udziału użytków rolnych, objętych intensywnym systemem gospodarowania umożliwia wskazanie obszarów, które są wystarczająco jednorodne pod względem intensywności prowadzonej produkcji. Wynika to z dużego zróżnicowania struktury agrarnej, przestrzennego zróżnicowania struktury produkcji, oraz zaawansowania technologicznego gospodarstw w Polsce. Ponadto pragnę zwrócić uwagę, że zastosowanie zaproponowanej przez Komisję Europejską metody *fine tuning* spowodowałoby wyłączenie w Polsce ze wsparcia ONW od 5,5 mln ha do 10,9 mln ha UR. Polska wynegocjowała natomiast zastosowanie metody uwzględniającej specyfikę polskiego rolnictwa, dzięki której wyłączona powierzchnia została ograniczona do 0,18 mln UR. Z uwagi na możliwe zmiany w sektorze rolnym, w kolejnej perspektywie finansowej

UE (tj. po 2020 r.) MRiRW rozważy zasadność ponownego przeprowadzenia procedury zawężenia obszarów (ang. *fine tuning*). W trakcie tego zadania zbadany zostanie udział gruntów znajdujących się w posiadaniu gospodarstw intensywnych.

4. Aby dokonać na poziomie UE zmian kryteriów wyznaczenia obszarów z ograniczeniami naturalnymi konieczna jest zgoda większości państw członkowskich. W trakcie dyskusji jakie odbyły się w 2018 r. na posiedzeniach grup roboczych Rady w trakcie prac nad pakietem legislacyjnym WPR po 2020 r. pojawiały się opinie, że wskazane jest utrzymanie stabilności narzędzia wsparcia jakim jest ONW. Część państw członkowskich domagała się natomiast „wdrożenia tego mechanizmu wedle przyjętych w 2013 r. zasad, a nie ponownego definiowania obszarów od początku, gdyż proces tworzenia trwa już ponad 10 lat”. Niezależnie od powyższego zwracam uwagę, że dokonanie zmian zasad wyznaczenia ONW wiązałoby się z ponownym określeniem jego zasięgów (co mogłoby rodzić zarzut braku stabilności prawa) a tym samym pojawienie się obszarów zyskujących status ONW jak i tracących uprawnienia do wsparcia ONW.

Z poważaniem,

DYREKTOR DEPARTAMENTU

Waldemar Guba

